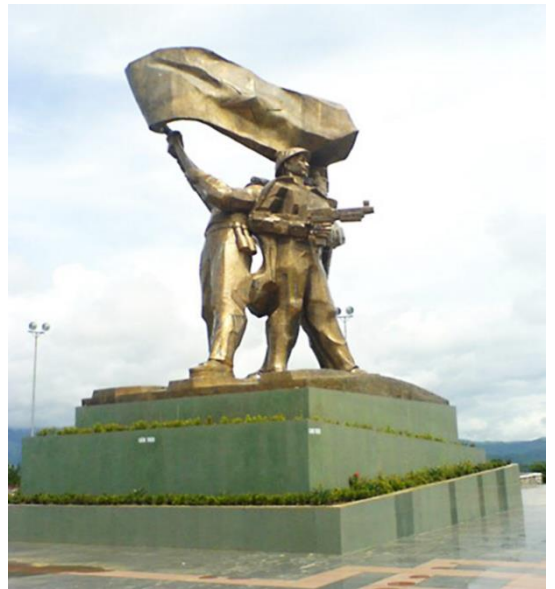

- 1.** Need mütoloogilised olendid olid Ixioni ja Nephele järeltulijad. Lapiitide kuninga Peirithoose pulmas üritasid nad röövida naisi, eriti mõrsjat. Ägedas võitluses jäid nad kaotajaks. Kolmest tuntuimast kaks olid Nessos ja Pholos. Neid on peetud veterinaaria sümbooliks ja kaitsjaiks. Vastavate logodelt on nad kadumas, kuid firmanimena ka Eestis kasutusel, muuhulgas ühe loomakliiniku nimes. **Kes?**
- 2.** *** kultuur ehk *** ajastu on paleoliitikumi esimene periood. Sellele on tüüpiline veerkivitööriistade kasutamine ning lihtsate tööriistade valmistamine küljest äralöömise teel. Esimene leiukoht *** kuristik asub Ida-Aafrikas Tansaania Serengeti lavamaa kaguosas. *** kultuurile on tüüpilised *Homo rudolfensis*, *Homo habilis*, varane *Homo erectus* ja *Homo ergaster*. Vanimad leiukohad on Etioopias: Gona (2,5 miljonit aastat vana) ja Hadar (2,3 miljonit aastat vana). **Milline kultuur?**

- 3.** Keda on pildil kesksena kujutatud?

- 4. Mis lahing?** See toimus märtsist maini 1954 Loode-Vietnamis. Vietnami RV väed pidasid otsustava lahingu sissepiiratud Prantsuse vägedega. Kaotanud 16 200 meest, prantslased kapituleerusid ja olid sunnitud alustama Genfis rahuläbirääkimisi. Need kinnitasid Prantsuse koloniaalvõimu Vietnamis lakanuks. Ühtlasi lõppes Indo-Hiina sõda, mille tulemusel jagati Vietnam kaheks mööda 17. paralleeli. Prantslasi hakkasid lõunas üha enam asendama ameeriklased. Näete Hanoi lahingu 50.aastapäevaks püstitatud monumenti.
- 5. Millise seltskonna** esindajatest on juttu? Kui 22.12.1918 nende salk (9 meest, 2 naist) kahel vankril ja 9 püssiga Tartust Viljandi poole taandus, tekkis neil konflikt sama teed liikuva Bulak-Balahowiczi salga üksusega, kes saatsid käskjala korraldusega hobused ja püssid üle anda. Roht sõimas käskjala läbi ja kui see küsida julges, mis väeosaga on tegemist, pörutas Roht „Pervõi *** santlagerski polk“, mille eelsalgas peamiselt polkovnikud koos olevat. Kimbutajatest nad pääsesidki. Jõulude ajal Tallinna saabudes üritati seal luua ametlikku sõjakirjasaatjate institutsiooni.

6. Mis aastal see raha Eestis kehtis?

7. Pildil vasakul ja paremal olevad mehed said selle allkirjaga kulmineerunud protsessi eest Nobeli rahuauhinna. Mis nime all on sündmus läinud ajalukku?

8. Küsitav (1887 Tartu –1942 Ussollag, Permi oblast) oli eesti poliitik, sotsiaaldemokraatlik ühiskonnategelane. Aastatel 1907–1915 õppis ta Peterburi Polütehnikumi majandusosakonnas. Tegutses aktiivselt marksistlikus liikumises, kuulus VSDTPsse, mille tõttu oli arreteeritud. Aastal 1919 ning 1921–1926 oli ta Eesti vabariigi riigikontrolör. 1919. aastal oli ta siseminister Otto Strandmani valitsuses, tema salajased eraviisilised rahuläbirääkimised Viktor Kingissepaga põhjustasid suure skandaali. Teda ei karistatud põrandaaluste kommunistide juhi varjamise eest. Kuulus Asutavasse Kokku ning oli I–V Riigikogu ja I Riiginõukogu liige. Nõukogude okupatsiooni tulekul ta arreteeriti NKVD poolt. Mõisteti surma. Suri nõukogude vangilaagris juba enne surmaotsuse täideviimist. Tal oli vend Eduard ning õed Johanna, Selma ja Emma Elisabet (Elo Tuglas). Kes?

9. Rahvaste Ühendus, mis varem kandis Briti Rahvaste Ühenduse nime, on riikide ühendus, kuhu kuulub seisuga 2017 52 riiki. Neist enamik olid endised Suurbritannia kolooniad. Mõned riigid on Rahvaste Ühendusse tulnud ka väljaspoolt Briti impeeriumi: Namibia oli näiteks 1920-st kuni iseseisvumiseni 1990 LAV-I kontrolli all. Kamerun kuulub ühendusse alates 1995, ehkki Briti impeeriumi kuulus sellest ainult pisike osa – omaaegne Briti Kamerun. Kahel Rahvaste Ühendusse kuuluval Aafrika riigil pole aga üldse olnud mingit seost Briti impeeriumiga. Nende riikide presidendid on praegu Filipe Nyusi ja Paul Kagame. Nimetage need.

10. Millise valla kehtiv lipp? Vald on tekkinud viimase haldusreformi tulemusel 7 endise valla liitumisel. Kaht samasse sugukonda kuuluvat looma oli kujutatud ühe liitunud valla vapil (aga mitte lipul).

- 11.** Esimene Eesti Vabariigi patent anti 1922. aastal Rakvere mehele Aleksander Mikiverile, keda tunnustati töö „Horisontaalne ***,“ eest. Eesti Post andis 1994. a. välja postmargi Eesti esimese patendi saanud masinast tekstiga „Doppelt balansiga“ **Mis seadmega on tegemist?**

- 12.** **Kuidas nimetatakse** ka Eestis kasutusel olnud rahasüsteemi, kus riigi keskpangal on väga piiratud võimalused teostada rahapoliitikat? Selle süsteemi tunnused on:
- fikseeritud vahetuskurss ankurvaluuta suhtes;
 - kogu keskpanga poolt emiteeritud raha peab olema tagatud välisvaluutareservidega;
 - valuuta on täielikult konverteeritav nii jooksev- kui ka kapitalikonto tehingutes.
- 13.** Küsitav looduslik materjal on unemaailmas populaarne tooraine. Näiteks Eestis tegutsev ettevõtte UneRuno kasutab neid raskete tekkide raskustäiteks koos allergiavabade polüetüleengraanulitega. Materjali imporditakse Saksamaalt, kuigi teoreetiliselt saaks Eestistki. Meie viskame küsitava kätte saades üldjuhul minema. Ehkki see sobiks ka amatöörspordi vahendiks – alal, mille maailmarekordit kirjutatakse praegu Dürenis (Saksamaa) aastast 1974 peetavate maailmameistrivõistluste andmebaasi alusel 22,52, Guinnessi rekordite raamatu andmetel aga 29,12 meetrit. **Millega on tegemist?**
- 14.** Maailma Terviseorganisatsioon – WHO peab saastunud õhku nähtamatuks tapjaks. Saastunumates piirkondades tõuseb näiteks Alzheimeri tõve ja dementsuse risk. 2018 uuris WHO erinevate piirkondade õhukvaliteeti ja järjestas need kohad. Kõige puhtam õhk oli Rootsimaal: Bredkalen`is ja Malmberget`is. Neile järgnes üks Eestimaa koht, mis on populaarne ka välituristide hulgas. Eestis on 1990-2000ndatel toodetud samanimelist tumedat, 5,6%-list õlut. **Milline Eesti koht** leidis tänu puhtale õhule ära märkimist?
- 15.** Kuulete Saksa elektroonilise muusika viljeleja, ansambli Tangerine Dream juhtfiguuri Peter Baumanni teise sooloalbumi "Trans Harmonic Nights" (1979) 4. lugu „Biking up the Strand“. Aastail 1982-1992 oli see ETV kavas jooksnud populaarse saatesarja tunnusmuusikaks. **Mis saatest on jutt?**

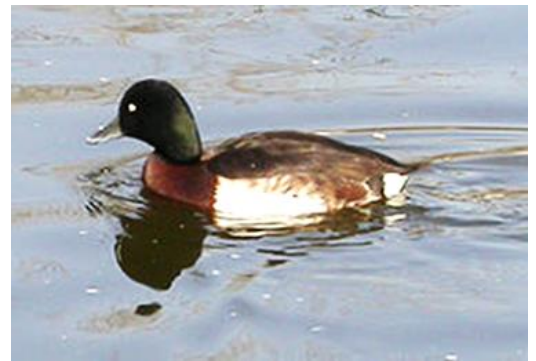
- 16. Millisest puust** (perekond, 5 liiki) **on jutt?** Eesti kõige vanem puistu asub Anna lähedal Tallinn-Tartu maantee ääres. Euroopasse tõi puu 1827. aastal David Douglas, Saksamaal nimetatakse seda puud Douglase männiks või Douglase kuuseks. Eestis kultiveeriti harilikku *** esmakordselt 19. sajandi teises pooles, kasvab eelkõige parkides, harvem linnahaljastuses ja metsakultuurides. Suur populariseerija oli krahv Friedrich Berg, kes istutas neid Sangaste parkmetsa. Pildil on puu isasõied.

- 17. Mike *** Chichken** (20.aprill 1945 – 17.märts 1947) oli Wyandotte`i kana, tuntud ka kui Miracle Mike ehk Ime Mike. Ta teenis oma peremehele, Utahi farmer Olsenile teatud šõuga 4500 dollarit kuus (täna väärtuses 56000 dollarit). **Milles seisnes selle kana edukus?**

- 18. Nikaraagua järv** on ainus järv maailmas, kus leidub seda kala. Muuseas, need kalad suudavad ületada kärestikke samuti nagu lõhed ja see oskus on neile eluliselt vajalik. **Mis kalast on jutt?**

- 19. Amuuri vart** on partlaste sugukonna vardi perekonda kuuluv liik veelinde. Ta pesitseb Amuuri jõgikonnas Venemaa Amuuri oblastis, Habarovski krais ja Primorje krais, samuti Hiina kirdeosas ja Mongoolias, ning talvitub Hiina lõunaosas, Korea poolsaarel, Jaapanis, Vietnamis ja Indias. Linnu teaduslik (*Aythya* ***) nimi on pandud ühe eestimaalase(st loodusuurija) järgi. **Kelle?**

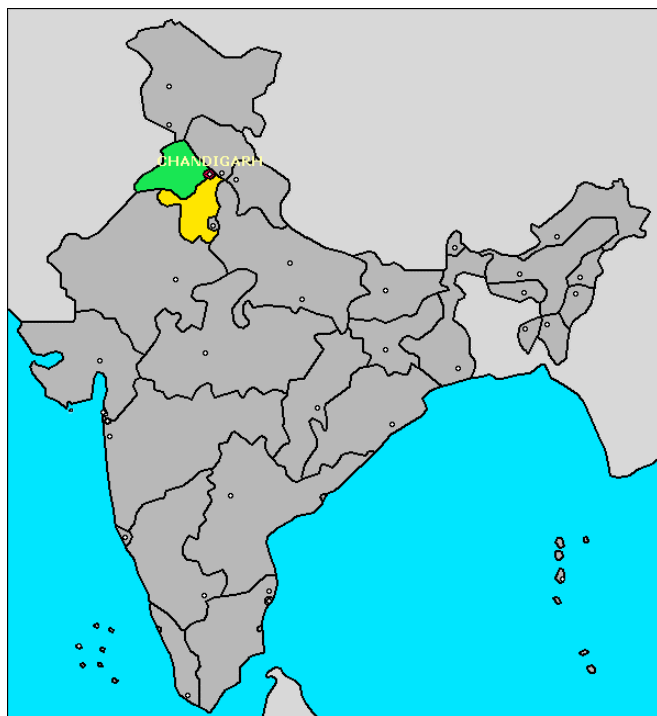

- 20. See väike koer** (turja kõrgus 20-23 cm, kaal 1,5-3,5 kg, eluiga 12-14 a) oli õukonnas ja üldse aadlike hulgas populaarne. Ja kuigi on tegemist vana tõuga – frangi ajaloolane Einhard mainis koera juba 8. sajandil - sätestati alles 1980 tõu regenereerimine. Tal on mitu nime, aga põhiliselt seostatakse seda koeratõugu ühe linnaga, mis sisaldub ka tõu nimes (inglise keeles *** *ratter*, saksa keeles *** *Rattler*). **Milline linn?**

21. Baltimaade uhkemad luited asuvad Eestis ja need tekkisid juba 9000 aastat tagasi. Tornimägi ehk Sõjamägi tõuseb 34 m kõrgusele. Aga üks luitemägi on veelgi uhkem ja see tõuseb koguni 40 meetrist kõrgemale (jalamiit mõõdetuna 29 m). See mägi olevat legend järgi saanud omale nime tänu merehädas olnud laevameestele. **Mis nime kannab** nii Eesti kui Baltimaade kõrgeim luide?

22. Eestis on muu haldusliku ümberkorraldusega saanud hoogu juurde ka kihelkondlik liikumine. 1918 oli Eestis 106 kihelkonda, kõige enam Jaani-nimelisi. Suure-Jaani ja Järva-Jaani tulevad kohe meelde, aga **nimetage ülejäänud kolm.**

23. Kui Briti India jaotus Indiaks ja Pakistaniks rajati uus linn Chandigarh, kus oma arhitektikätt sai proovida ka kuulus Le Corbusier. Linna rajamisest oli eriti huvitatud tollane peaminister Jawaharlal Nehru ehk Pandit (õpetaja). Chandigarh on India linn-liiduala, mis samal ajal on ka pealinnaks kahele osariigile. **Millistele?**

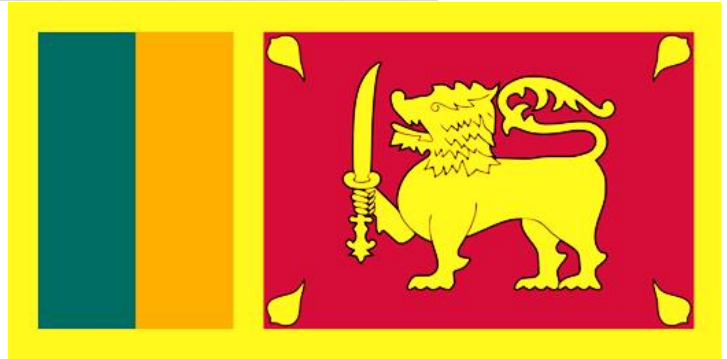

24. Selle veekogu tõsisem kaardistamine võeti ette 1848. aastal. Ekspeditsiooni kuulusid teiste hulgas ka sõjaväe topograafid Rõbin ja Hristoforov. Samal aastal avastasid nad seal saarterühma, mida nimetasid Tsaari saared (Царские острова) ja mille suurima saare nimeks sai Taassünni (Возрождения). See saar oli üks salastatumaid paiku NSV Liidus, siin katsetati bioloogilist relva (siberi katk jt). **Mis veekogust on jutt?**

25. 2014. aastal jõudis üks kuningas lõpuks ka omanimelisele rannikule Lützow-Holmi lahes. Tema nimi anti sellele alale juba enne ta sündi. Kuna sündides ei kandnud ta veel kuninga tiitlit, siis on ala nimes “kuninga” asemel “prints”. Printsi staatuses on ta ka sel pildil. **Nimetage kuningas.**

- 26.** See on kõigile tuntud Sri Lanka (varem Tseilon) lipp, kus võib leida peale muu ka Buddha poolt määratud kaheksaosalist õilsat ehk aarjalikku teed (rada). **Kus me selle tee sellel lipul leida võiksime?**

- 27.** Selline on ajalooline pilt maailma suurimast raudteevaksalist GCT ehk New Yorgis asuvast Grand Central Terminalist. Platvormide arvu poolest – 44 ja ühenduste arvu poolest – 67 ületab ta tänaselgi päeval kõiki teisi raudteejaamu. Selles raudteejaamas asub veel üks teatud tüüpi asutus, mis on samuti maailma suurim, kusjuures selle asutuse kasutegur on üle 50%, mis on ka üsna hea näitaja võrreldes teiste samalaadsete asutustega. **Mis asutus?**

- 28.** Millises veekogus võiksid asuda Ilosaar, Kõuesaar, Oiusaar ja Linnusaar – kõik kokku moodustaksid justkui omamoodi saarestiku? (mida täpsem vastus, seda rohkem punkte!)

aastal Pühale Toolile asunud Clemens XI-st.

- 29.** Pildil on Venemaa esimene kindralfeldmarssal (1699) Fjodor Aleksejevitš Golovin (1650-1706). Arvatakse, et ta pälvis sellise auastme eelkõige selle eest, et oli esimene **Mille poolest siis ta esimene oli?** Hiljem, 1702 tõstis Peeter I Golovini ka krahviks ja ta oli ka esimene Venemaa keiserrigi tollase kõrgeima autasu – Püha Andrease ordeni (Императорский орден Святого Апостола Андрея Первозванного) kavaler. Muide, seesama kehtib kõigi Rooma paavstide kohta alates 1700.

- 30.** Hitler plaanis Moskva linna üle ujutada ja selle asemele luua tehisjärv ehk nn Moskva mere. Tänapäeval on Moskva meri ametlikult olemas. **Kus see asub?**

- 31.** Selle autoriteetse teadusliku meditsiiniajakirja esimene number ilmus juba 5.oktoobril 1823 ja selle asutas kirurg Thomas Wakley. Algusest peale ilmub see trükkis kord nädalas ja inglisekeelsena. Wakley nimetas ajakirja ühe tavalise meditsiinilise instrumendi auks. **Millise?** Pildil on üks (kaasaegsemaid) variante sellest.

- 32.** 30.12.2012 suri maailma kuulsamaid neuroteadlasi, kes Nobeli preemia sai 1986.a. koos Stanley Coheniga. Aastal 2001 nimetas Itaalia president ta eluaegseks senaatoriks. Ajalukku on ta läinud ka sellega, et surres 103-aastasena oli ta esimene nobelist, kes elanud vanemaks kui sada aastat. **Kes?**

- 33.** Välimuselt on see auto natuke sarnane meie meeste uue elektriautoga Nobe. Aga see klassikaline KR200 mudel valmis juba 1955 ning seda toodeti kuni 1964-ndani. Selle ühe silindrilise, kolme rattalise ja ülesse tõstetava uksega auto töötas välja lennundusinsener Fritz Fend. **Mis firma valmistas seda autot?** Aastast 1968 sellenimelist firmat enam ei ole.

- 34.** Konserveeritud soojus – nii võib tõlkida 1965 loodud ameerika bluus-rock grupi Canned Heat nime. Arvatakse, et selline nimi on tuletatud ühele relvale antud hüüdnimest, mida esmakordselt kasutati sõjalistel eesmärkidel Teise maailmasõja ajal Euroopas. Selle relva töötas välja 1942 Harvardi ülikooli salajases laboris tööühm, mille eesotsas oli teadlane Louis Fieser. **Millisest relvast on jutt?**

- 35.** Kuulete-näete räppar Genka (ja DJ Paul Oja) möödunudsuvisest lugu "Meie Mäng", mis on pühendatud Eesti korvpallile. Muusikavideos saab näha Eesti korvpallilegende ja unustamatuid hetki. Kas tegemist on Eesti korvpalli hümniga? "Hümn on vist palju öeldud. Me oleme aastaid mõtteid mölgutanud, et võiks teha kossuteemalise loo. Minult on Korvpalliliit seda palju küsinud, kuid leppisime kokku, et ma ei hakka midagi tegema, vaid kui see lugu tuleb, siis tuleb. Kõik asjad tulevad omal ajal – ilmselt oli aeg nüüd küps. Muidugi võiks laul olla kolm salmi pikem, sest Eesti korvpalliajalugu on nii äge ja sellest on palju värvikaid karaktereid läbi käinud," kommenteerib Genka. Muusikavideos käivad läbi korvpallilegendid nagu Martin Müürsepp, Margus Metstak, Gert Kullamäe, Jaak Salumets, Bamba Fall ja paljud teised. Väikest poissi, kellel on muusikavideos väga suur roll, mängib Oliver, kelle perekonnanime küsime. Tema isa ja venda küsida ei saaks – kõik tunnevad ära. **Kirjutage nende perekonnanimi.**

36. Tartu maratoni sõidetakse viimased paarkümmend aastat võimalusel 63 km Otepäält Elvasse. Mõnevõrra noorema Finlandia-hiihto rada viib suusatajad Hollola valda, kuid 50 km pikkuse maratoni start ja finiš asuvad ühes linnas. **Mis linn?**

37. Selle maa esimene jalgpallimeister selgus alles 1991. Edukaim klubi on pealinna meeskond, mis on seni võitnud 10 meistritiitlit. Mõned teised edukamad klubid on näiteks 3 tiitliga KF Besa (Peje linnast), 2 tiitliga KF Ferronikeli (Glllogoc`ist), 1 tiitliga KF Dukagjini (Klina`st), KF Besiana (samanimelisest linnast), KF Vushtrria (Vushtrri`st). Viimastel aastatel on edukamaks meeskonnaks tõusnud aga KF Drita (Gjilan`ist), kel seni küll vaid 2 meistritiitlit, kuid on edukalt esinenud Meistriteliigas, seda võrreldes just Eesti meistermeeskonnaga – saadi kaks võitu Andorra meistri Santa Coloma ja Gibraltari meistri Lincoln Red Imps`i üle ja alles kolmandas mängus tuli vastu võtta kaotus nimekalt Rootsi klubilt Malmö. **Mis riiki esindab Drita?**

38. Pyeongchangi taliolümpial võitis naiste ülisuurslaalomis pronksi Liechtensteini sportlanna Tina Weirather. Kindlasti on selles tähtis osa geenidel, sest tema isa Harti tuli 1982.a. maailmameistriks, ema aga Lake Placidi taliolümpial kahekordseks kullavõitjaks. **Millise nime all mäletame Tina ema (pildil)?**

39. Noor daam pildil on üks Läti viimaste aastate edukamaid sportlasi. Rio olümpialt tõi ta neljanda koha, MM-idelt seni kaks pronksi, EM-idelt aga on ette näidata täiskomplekt medaleid. **Mis ala tegija ta on?**

40. 2006. aastal selgitati Elistas pärast 13-aastast lõhet taas üksainus male maailmameister. Kohtusid tollane ametlik FIDE-tšempion ja Suurmeistrite Assotsiatsiooni maailmameister (alates 2000, kui ta võitis tiitlimatšis Kasparovit). “WC-skandaali” pärast pidi matš peaaegu pooleli jääma. Hilisem allajääja (FIDE-tšempion) süüdistas võitjat WC-s kõrvalise abi kasutamises. 12 tavapartii järel oli seis viigiline, tiitli otsustas neljas kiirpartii. **Kes võitis ja oli nüüd ainus meeste male maailmameister?**

41. Teater NO99 jõudis lavastada 69 erinevat etendust. Esimeseks oli veebruaris 2005 “Vahel on tunne, et elu saab otsa ja armastust polnudki”. Näitlejaid oli trupis kümnekond (aeg-ajalt varieerusid) aga üks näitleja osales selle teatri tegemisel algusest lõpuni. **Kes?**

42. Kuulete Georg Otsa ja naisansambli Meloodia esituses laulu «Rand», mis sai hiljem tuntuks pealkirja all «Mõtisklus». Laul on kirjutatud filmimuusikana. Georg Ots oli kinnitatud filmi peaossa, kuid siis loobunud sellest, kuna tegemist oli negatiivse kangelase rolliga. Siiski oli ta valmis laulma linti sõber Gennadi Podelski ja Heldur Karmo kirjutatud loo. **Mis film?**

43. Kellele ja millise filmi eest annab 10-aastane Shirley Temple veebruaris 1939 sellise valiku Oscareid?

44. Ühe autori kaks sarnast tööd. Põhiline vahe on maalide suurus: väiksem “Lambad karjamaal” on 60x89,5 cm ja 9 aastat hiljem maalitud suurem “Karjased lambakarjaga päikeseloojangul” on 107,5x160,5 cm. Ka värvivalikul on mõningane vahe olemas, aga sellegipoolest jääb mulje, et kunstnik oleks justkui oma maali-lambaid klooninud, kuigi tegi seda 137 aastat enne, kui ilmus ilmale kuulus Dolly. **Kes oli see kunstnik**, nende mõlema teose autor?

45. Detsembris 2018 avaldatud luulekogus «Ma olen siga» pöördub TA armuliku üleolekutundega «nurjunud eluvormide» poole: «te olete ju abitud / lollid nõrgad ja koledad [...] aga ma ei mõista hukka / ma olen lihtsalt parem // vaimne üleolek / moraalne üleolek / füüsiline üleolek / ja seksuaalne üleolek / on minu stiil». Kes on see kirjanduse suurmeister? Eesti juubeliaastat kirjeldas TA nii: „Meeliülendav, just nagu peaksid kannibalid kellegi lähedase inimese sünnipäeva. Sünnipäevalaps ise on, õun suus, ilusti liual sirgu, korralikult läbiküpsetatud, maitsestatud ja ehib peolauda. Krõbedaks grillitu terviseks tõstetakse klaase ja hõisatakse tooste. Kingitusteks on ketšup ja marineeritud kõrvits.“ **Kes?**

46. Siin on Rembrandti maal "Jacob de Gheyn III portree". **Mis asjaoludel** on see töö sattunud Guinnessi rekordite raamatusse? Vihjeks on: „4“.

47. Aastal 1976 jõudis USA teleekraanidele detektiivisari, kus peaosades vastupidiiselt vanadele kaanonitele ainult naised. Peosalisi kehastasid Farrah Fawcett, Kate Jackson ja Jaclyn Smith. Seriaal algas lausega „Ükskord ennemuiste elasid kolm väikest tüdrukut, kes käisid politseiakadeemias“. **Nimetage see seriaal.**

48. Kes on kunstnik? „Tööstus ja põllumajandus“ ning „Võit“ (1937). Neid Pätsi ajal ei eksponeeritud, sest eriti „Võit“ oma antiikse paatosega tundus liiga veider selleks, et olla tõsiseltvõetav. Riigikogu valge saali restaureerimisega tegelenud arhitektuuriajaloolane Mart Kalm teatas 2013. aastal, et on saabunud aeg küsitava teostega eksperimenteerida, on aeg vaadata asjale eneseirooniaga. Las nad olla Riigikogu valges saalis teatud aja, vaatame kuidas nad mõjuvad. Need taiesed on saalis tänase päevani ning mingist eneseirooniast või eksperimendist pole enam juttugi. Selles ruumis toimuvad Riigikogu kõige pidulikumad sündmused. Kunagine kunstiteadlase nali on muutunud surmtõsiseks riiklikuks kulissiks.

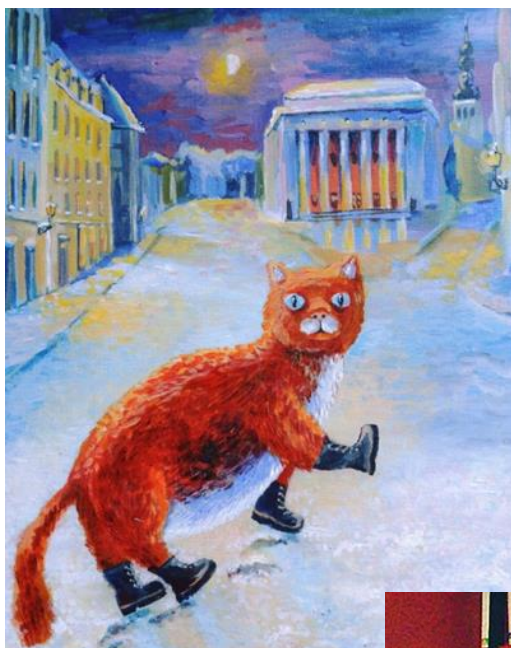
49. Aquino Thomas (Thomas Aquinost) ehk itaaliapäraselt Tommaso d' Aquino (1225-74) oli dominikaani munk, pühak ja Kiriku doktor ning väga mõjukas skolastik-filosoof, teoloog ja jurist. Skolastilises traditsioonis tuntakse teda kui Doctor Angelicus ja Doctor Communis. Tõestamaks, et maailmas valitses algselt võrdsus ja võrdõiguslikkus, kasutas ta näitena inimese kehaosasid jalga, pead ja **Millist osa kehast siis veel?**

50. See neiu laulis Mati Talviku Kanal 13 esimeses saates laulu „Tants kestab veel“. Muusika juurde on ta jäänud tänini. Oma lapse läbi on see Elvast pärit ja Tartus sündinu osalenud (kaudselt) ka Eurovisioonil. **Kes?**

- 51.** 1947. aastal külastas üks eesti muusik Rootsit, 26 päeva jooksul toimus 21 kontserti üle Rootsimaa. Kogutud 14000 krooni annetas ta Eesti Rahvusfondile. Kalju Lepik pühendas küsitavale luuletuse „Mängumees“, mille lõpusalm oli: „Sa mängi, me laulame kaasa. Meil õigus on elada. Sa mängi, me laulame vabaks meretaguse kodumaa Tihti armastas küsitav kontserti lõpetada R.T.Hanseni „Ema südamega“. **Kes?**

- 52.** Kirjanik Silver Anniko (1928-1982) neli last on täitnud isa soovi ning andnud tema 1979. aasta suurteose „Rusikad“ välja algsel, poliitiliste kärbeteta kujul (2018). Uustrükis on romaan juurde saanud 240 lehekülge teksti ja kaanelt vaatab lisapealkirjana vastu Anniko algselt plaanitud pealkiri. **Nimetage see.**

- 53.** Pildil on Eesti üks tuntuimaid kasse, kes elas üksi Peedu rongijaamas ja pidas lugu vabadusest. Oma nime sai ta ühelt kuulsalt Šveitsi arstilt. **Mis nime see kass kannab?**

- 54.** Kes on pildil?

- 55.** Mille poolest on ainulaadne (aga siiski mitte päris erakordne) kuuldav Niccolò Paganini „Moosese variatsioonid“ (Variatsioonid Rossini Moosese teemal)? Kuulete seda kõigepealt tšellol ja siis viiulil.

Õhtu tulekul suleti ukсед
ja tuled surmati lees.
Raagus kase all viiulit mängis
külahahvale mängumees.

Hallist sügisesajust kostis
kurbkaeblikku viiulihäält.
Jäid külas suletuks ukсед.
Ainult kodutud tulid mäelt.

Seisid paljapäi hallis sajus,
musta madala taeva all.
Ja laulsid mehega kaasa +
kodust punaste pihlade all.

Ei ole me koltunud lehed,
ei sügises närbuv nääl.
Kord rebib tükkideks õhtu
su pilli kõmisev hää!

Kord rebib tükkideks õhtu!
Õõ juba on hõõguv ääs.
Sa mängi kuni lõõmab
ees ida ja taga lääs.

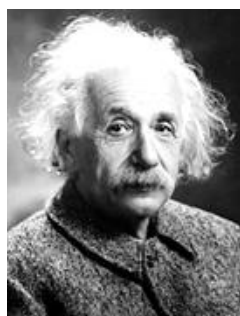
Sa mängi, me laulame kaasa.
Meil õigus on elada.
Sa mängi, me laulame vabaks
meretaguse kodumaa!

1947.

56. Vasakul on gvelfide kindlus-loss, paremal aga gibelliinide samalaadne ehitis. Need pildid omavad antud küsimuse juures vaid illustratiivset rolli. Keskajal olid gvelfid ja gibelliinid teatavasti vaenujalal, sest ühed pooldasid paavsti, teised aga keisrit. **Nimetage kaks tuntud kirjandustegelast**, kellest üks võis elada näiteks vasakpoolses lossis, kuid ei saanud kuidagi parempoolses elada ja teine tegelane, kes võis näiteks elada parempoolses lossis, kuid ei saanud kuidagi jälle vasakpoolses elada.

57. „Viimasel ajal olid televiktoriinid omandanud kultuurielus kindla koht. Võistlesid kolhoosid-sovhoosid, tehased ja vabrikud, bürood ja kontorid. Mehed kutsusid välja naised ja naised mehi. Vanaisad-vanaemad, jahimehed-kalamehed, kes küll ei olnud läbi rännanud telekaamerate eest. Tavalisele inimesele paistis juba ammu, et millegi uuega ei ole viktoriinitsemises enam välja tulla, aga tavaline inimene eksib. Aga kes otsib, see leiab, sedakorda olid stuudiosse kutsutud kaksikute võistkonnad.“ Raamat ilmus aastal 1971, mõned aastad hiljem valmis „Eesti Telefilmis“ selle ainetel mängufilm, režissööriks Sulev Nõmmik. **Nimetage raamatu autor ja pealkiri.**

58. Kuidas nimetatakse seda kaasasündinud sündroomi? See on tabanud väga väheseid inimesi maakeral, neist tuntuim on Albert Einstein. Sündroomi põhjuseks on kolme geeni PADI3, TGM ja TCHH3 mutatsioon. Sündroom pole ravitav, kuigi vanusega peaks ta muutuma leebemaks. Sündroomi kirjeldasid 1973 Dupre, Rochiccioli ja

Bonafe, kes nimetasid selle „*cheveux incoiffables*“ ehk „ebakindlad juuksed“. Inglise keeles kasutatakse väljendit „*uncombed hair syndrome*“ (ebamugavate juuste sündroom), vene keeles „*синдром запутанных волос*“ (sassis juuste sündroom). On oletatud, et haigusseisund võib tuleneda sisemise juurekatte enneaegsest keratiniseerumisest. Eesti keeles nimetatakse seda täiesti omamoodi, selle sõnaga on näiteks Kihnus lapsi hirmutatud.

59. Tänapäeval ei ole džihaadiga nalja. **Nimetage** aga 1931.a. ilmunud **raamat**, mille peategelane, sõites kaameliga läbi kõrbe, nimetab ennast kolonel Lawrence'iks: «Ma olen emiir-dünamiit!» hüüdis ta kaameli kõrgel seljal õõtsudes. „Kui me kahe päeva pärast korralikku toitu ei saa, siis kihutan mässama mõned suguharud. Ausõna! Nimetan ennast prohveti volinikuks ja kuulutan välja püha sõja, džihaadi. Näiteks Taanile. Miks taanlased oma printsi Hamleti hulluks ajasid? Praeguses poliitilises olukorras rahuldab selline ettekääne isegi Rahvasteliitu.»

60. Kes kirjutas Vabadussõja järel järgmised luuleread?

Ja kui kunagi kirjutab käsi

aasta 2019

ning keegi neist, kelle algus me säi

ja puusade mahl,

sõidab süngel Peipsit või Soome laht,

teadku, et kord maad vahel Valga ja Tallinna,

oleme mõistnud meie nii.

Teadku, et saarelise maa eest, vahel järve ja mere –

pojad julgemad andsid kallima –

oma elu ja vere.

Tema teostest olgu nimetatud poeemide tsükkel "Kahe sõja vahel", nimekirja mahub 9 luulekogu ja üks näidend.

Eesti Maakilb 2018/2019. Superliiga
Paide, 9. märts 2019

Vastused

1.	kentaurid
2.	Olduvai
3.	Anders Sunesen
4.	Dien Bien Phu
5.	Siuru
6.	1928
7.	Camp Davidi rahulepe
8.	Aleksander Oinas
9.	Mosambiik ja Rwanda
10.	Järva vald
11.	veskikivipaar
12.	valuutakomitee süsteem
13.	kirsikivid
14.	Palmse
15.	Viljaveski
16.	ebatsuuga
17.	peata kana
18.	hai
19.	Karl Ernst von Baer
20.	Praha
21.	Töötusemägi
22.	Kolga-Jaani, Harju-Jaani, Jaani
23.	Pandžabi ja Haryana
24.	Araali meri
25.	Harald V
26.	lõvi sabal
27.	leiubüroo
28.	Tallinna laht
29.	esimene, kes ajas habeme maha
30.	Kuu
31.	lantsett
32.	Rita Levi-Montalcini
33.	Messerschmitt
34.	napalm
35.	Kullamäe
36.	Lahti
37.	Kosovo
38.	Hanni Wenzel
39.	tõstmine
40.	Vladimir Kramnik
41.	Gert Raudsep
42.	Vallatud kurvid
43.	Walt Disney, Lumivalgeke ja seitse põialpoissi
44.	Ivan Aivazovski
45.	Kivisildnik
46.	seda maali on kõige enam muuseumist varastatud – 4 korda
47.	Charlie inglid
48.	August Jansen
49.	ribi (küljeluu)
50.	Merle Ilus
51.	Ludvig Juht
52.	Inimene on inimesele hunt
53.	Teofrastus

Eesti Maakilb 2018/2019. Superliiga

Paide, 9. märts 2019

54.	Lembit Uustulnd
55.	mängitakse ühel keelel
56.	Romeo ja Julia
57.	Jaan Rannap, Jefreitor Jõmm
58.	kolumatsi sündroom
59.	Kuldvasikas
60.	Juhan Sütiste

Küsimused: Jaanus Moppel, Koit Nook, Aare Olander, Indrek Salis, Tenno Sivadi, Tõnu Talve

Muusika:

- 15. <https://youtu.be/TxcV9WIBgzo>
- 35. <https://www.youtube.com/watch?v=lUtoFuqY34M>
- 42. https://www.youtube.com/watch?v=EdqCjLaq_os
- 50. <https://www.youtube.com/watch?v=11KbArGlQ8w>
- 55. <https://www.youtube.com/watch?v=xf2YCQWcp24> ,
<https://www.youtube.com/watch?v=cJnh6RTmoHI>